

Шабат-Савка С. Т.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

**ПРЕВЕНТИВНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ ЯК СИНТАКСИЧНИЙ ЗАСІБ
ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ІНТЕНЦІЙ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ**

У статті проаналізовано превентивні висловлення як найрелевантніші синтаксичні конструкції для вербалізації інтенції застереження – важливої комунікативної настанови, що відображає прагнення мовця застерегти адресата мовлення від виконання певних дій, попередити про можливі негативні наслідки, запобігти розгортанню якоїсь прикрої ситуації, уникнути конфлікту тощо. Зазначено, що превентивні висловлення слугують реплікою стимулу в діалогічному дискурсі, що дає змогу мовцеві як основному суб'єктові комунікації здійснювати цілеспрямований вплив на адресата за допомогою превентивних предикатів, перформативів, низки фразем, стереотипних моделей, які вияскравлюють інтенцію застереження.

У науковій розвідці йдеться про те, що превентивні висловлення вербалізують сугестивне волевиявлення, характерною рисою якого є рівні позиції комунікантів: адресанта, вищого за своїм соціально-рольовим статусом (оскільки це може бути батько, мати, вчитель, священник), що й дає йому право висловити те або інше застереження, та адресата, дії якого в контексті обстеженого фактичного матеріалу здебільшого демонструють девіантну, не завжди врівноважену поведінку.

Перлокутивний ефект превентивних висловлень полягає насамперед у тому, щоб досягнути сталої відповідної поведінки з боку адресата мовлення і стимулювати його дотримуватися загальноприйнятих норм і правил. У процесі людської інтерації, зважаючи на стосунки між комунікантами, атмосферу й тональність комунікації, толерантний чи атолерантний її перебіг, розгортаються синкретичні лінії-тактики, що репрезентують експресивно-емоційний, дифузний характер інтенції (застереження і погроза, застереження і наказ, застереження і повчання).

Ключові слова: комунікативна інтенція, превентивне висловлення, інтенція застереження, діалог, мовець, адресат, адресантно-адресатний континуум, синтаксис, синкретизм, дискурс.

Постановка проблеми. В контексті сучасних антропоцентричних тенденцій українського мовознавства з'являється низка наукових студій, спрямованих на визначення ролі мовної особистості в процесі мовленнєвої діяльності, на засоби її експлікації в різних дискурсивних практиках, на систематизацію граматичних ресурсів мови, за допомогою яких вербалізується комплекс інтенцій, що детермінують перебіг людської інтерації загалом. Такий динамічний, комунікативно-прагматичний формат лінгвістики сьогодення дає змогу по-новому витлумачувати традиційні граматичні поняття, докладніше вивчати прагматичний потенціал мовних одиниць та їхні функціональні можливості.

Комунікативна інтенція мовця відображає психоментальний простір, і в лінгвістичних дослідженнях її співвідносять з низкою термінопонять: з іллокуцією, суб'єктивною модальністю, із мотивами та потребами мовної особистості, з комунікативними стратегіями і тактиками, з тими понят-

тями, які мають відношення до мовця як основного суб'єкта комунікації. Для лінгвістичного аналізу важливим насамперед є граматичний (синтаксичний) вектор у дослідженні інтенції, який стосується системи мовних засобів та їхнього валентнісного потенціалу виражати інтенційні потреби мовця.

Таким синтаксичним маркером реалізації інтенцій слугує висловлення як одиниця мовлення, як найвища синтаксична одиниця, що слугує для динамічного розгортання процесу комунікації, для увиразнення особистісних інтенцій мовця в тих або інших дискурсивно-жанрових виявах української мови. Превентивне висловлення, що реалізує застереження як одну з важливих комунікативних настанов мовця, свідчить про динамічність і гнучкість синтаксичної системи, її підпорядкованість адекватному втіленню мовленнєвих інтенцій. Таке розуміння з операціями на антропоцентризм лінгвістичних категорій забезпечує актуальність цього дослідження,

як і будь-яких інших лінгвістичних студій, що репрезентують всебічну характеристику мовленнєвої діяльності людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Превентивні висловлення займають суперечливе місце в лінгвістичних дослідженнях. Їх не виділяють в контексті класифікації речень за метою висловлювання та за комунікативною настановою. Вони відсутні в прагматичній типології речень [5, с. 123]. Здебільшого їхню семантику (попередження адресата мовлення про можливі несприятливі для нього наслідки в разі ігнорування висловленого мовцем застереження) розглядають у сфері спонукальної модальності.

Чи не вперше про застереження як особливий вияв наказової семантики йшлося в праці О. Шахматова [10]. Вчений зауважував, що це значення виявляється за допомогою грамам «наказового способу доконаного виду в поєднанні із запереченням, а також за допомогою дієслів *дивись, дивіться* з формою наказового способу доконаного і недоконаного виду із запереченням» [10, с. 483].

Деякі дослідники (Л. Бірюлін, О. Володін, В. Храковський, Д. Шмельов та інші) витлумачують застереження як типологічний вияв волевиявлення. Д. Шмельов вказує, що застереження супроводжує інтонація прохання, попередження, погрози [12, с. 91]. В. Храковський, говорячи про подібність і відмінність між прохібітивними (заборона) та превентивними (застереження) висловленнями, стверджує, що у превентивних висловленнях, як і в прохібітивних, представлено адресоване слухачеві волевиявлення мовця стосовно невиконання дії, а відмінності полягають у тому, що волевиявлення висловлюється як побажання, щоб виконавець контролював ситуацію і не виконував би названу дію, яка, на думку мовця, в разі її здійснення нанесе збитки або виконавцю, або мовцю, або якійсь іншій особі [8, с. 213].

Диференціюючи спонукальні конструкції в аспекті інтенсивності виконання тих або інших дій, Н. Швидка виокремлює категоричну імперативність (вимогу, заборону, наказ, розпорядження, команду), пом'якшену – прохання, благання, переконання, нейтральну – пропозицію, пораду, рекомендацію, застереження, запрошення, дозвіл [11, с. 9–10]. Як бачимо, змістовий обсяг превентивних висловлень розглянуто як нейтральне адресоване спонукування, реалізація якого залежить від волі адресата.

А. Вежицька здійснила спробу проаналізувати застереження в зіставленні з погрозою,

порадою й наставлянням [2, с. 266–269]. На думку Г. Дрінко, застереження та погроза мають практично подібну прагматичну спрямованість, «тобто обіцянку зробити несприятливі для адресата дії в разі погрози або попередити про несприятливі наслідки таких дій в разі застереження» [3, с. 14–15]. Пор.: – *А ти гляди батьківського добра, гляди – не розволочи* (Панас Мирний); – *Тільки дивись мені, щоб усе зробив, як належить* (В. Васильченко); – *Йди швидше, – гукнула вона, – чого зупинився? Ось я тобі покажу, як до школи ходити, я проведу з тобою перший урок, не посоромлюсь, що на тебе вся школа дивитиметься!* (Є. Гуцало).

В ситуації застереження мовець спонукає співрозмовника відмовитися від своїх намірів, хоче «уберегти його від того поганого, а іноді й небезпечного, що може трапитися і про що слухач ще не знає» [7, с. 10]. Як зауважує Н. Куравська, превентивна семантика виявляється тоді, коли мовець попереджає адресата про безпеку, говорить про можливість неприємних наслідків як результату дії адресата або третьої особи й намагається переконати співрозмовника в необхідності запобігти цим діям [6, с. 175–176].

В дослідженнях Г. Васильєвої описано тенденцію розгляду застереження як жанру, що його витлумачено як мовленнєву побудову, яка «адресується співрозмовникові й використовується мовцем у ситуації усвідомлення ним необхідності перешкодити певному перебігу подій на користь здебільшого адресата через свій волевияв щодо виконання / невиконання співрозмовником певної дії (дій), яка може мати для нього негативні наслідки» [1, с. 6].

Визначення раніше не вивчених частин загальної проблеми. Застереження слугує обов'язковим компонентом превентивних висловлень. Воно може відповідати всім параметрам мовленнєвого жанру. Однак такі витлумачення й наукові праці не дають цілісного уявлення про превентивні висловлення як адекватні синтаксичні конструкції, що вербалізують інтенції мовця, про використання їх у різних мовленнєвих ситуаціях, в контексті адресантно-адресатного континууму взаємодії комунікантів, в аспекті атмосфери й тональності перебігу комунікації. Потребує глибокого вивчення комунікативний статус превентивних висловлень з опертям на україномовний матеріал.

Постановка завдання. Мета статті – визначити функціональний потенціал превентивних висловлень у діалогічному дискурсі, встановити основні

маркери реалізації інтенцій застереження в адресантно-адресатному континуумі інтеракції, окреслити експресивні можливості превентивних висловлень, реалізувати синкретичні вияви інтенцій мовця.

Виклад основного матеріалу. Комунікативну настанову превентивних висловлень детермінує інтенція застереження – прагнення мовця як основного суб'єкта комунікативного процесу попередити адресата мовлення про загрозу від кого чи чого-небудь, запобігти розгортанню якоїсь діяльності, «відвернути небажані наслідки, переконати в неправильності дій, порадити» [4, с. 99]. Цілком логічно, що превентивні висловлення функціонують у діалогічному дискурсі й вербалізують «сугестивне волевиявлення» [9, с. 205], характерною рисою якого є рівні позиції комунікантів: адресант перебуває в пріоритетній позиції, оскільки його соціально-рольовий статус (батько, вчитель, священник, письменник) вищий від статусу адресата, що й дає йому право на застереження (*Стережися зла, яке за очима, що посміхаються; І жити спішити треба, Кохати спішити треба – Гляди ж не проси* (В. Симоненко); необов'язковість з боку адресата виконання запропонованої адресантом дії, адже сугестивні інтенції мають некатегоричний характер і передають «вільне» поведіння адресата в тій чи іншій ситуації. Пор.: – *Гляди ж, – велить мати, – ні до кого не заходь, хоч нехай як припрошують і заманливу їжу показують* (В. Барка); – *Дивись, – казала синові, – може побачиш таку жінку: запнута хусткою темною, лице біле-пребіле, і ліва рука в неї труситься, то тікай від неї, бо люди кажуть, що то зла циганка* (Є. Гуцало). Превентиви увиразнюють соціальну диференціацію мовлення, створюють емоційно-вольовий контекст людського спілкування. Як правило, застерігають батьки, старші за віком люди, друзі або дорослі.

Зміст превентивних конструкцій полягає в тому, щоб застерегти співрозмовника, вказати йому на те, що вчинення деяких дій є небажаним, некорисним, шкідливим, напр.: – *Дивись, як собака нападе, то ти не тікай, а постій, він не вкусить* (Є. Гуцало); – *Бери, – каже баба, даючи йому повен гладуцик молока, – тільки, гляди, не перечися та не розлий* (Є. Гуцало). В комунікативній ситуації застереження активізуються екстралінгвальні чинники: характер стосунків між співрозмовниками, мотив і воля адресанта, його прагнення вплинути на діяльність співрозмовника, переконати адресата у важливості виконання запропонованої дії, прийняти корисні для нього попереджувальні заходи.

Превентивні висловлення містять нову інформацію про можливу несприятливу ситуацію для адресата, а тому застерегти – це інтенція мовця попередити про майбутні, не завжди правильні дії адресанта, напр.: – *Ти, братику, не говори більше нікому цих слів. За них у Сибір женуть... Стережися* (В. Кучер); – *Ти, дивись, більше не показуй мені ті карти, бо отам вони горітимуть у печі* (Є. Гуцало); порадити, як краще діяти й що робити в тих або інших ситуаціях, пор.: – *Ти, Романе, коли слід – зубами гризи, кусайся, бо інакше не виживеш!* (Є. Гуцало).

Дуже часто мовець обґрунтовує своє застереження, запобігаючи розвитку неприємної ситуації, напр.: – *Незабаром новий навчальний рік, – провадив директор. – Незабаром районна конференція вчителів. Чи ви хочете, щоб про все стало відомо в райвно? Ви глядіть, бо варто хоч раз сказати, потім вже не забудуть, потім вже щороку згадуватимуть* (Є. Гуцало); – *Дочекаємося зимових канікул, візьмемо дітей і гайнемо в область. Бо треба ж їх у театр повести і самим навідатись, щоб не вирости неуками...* (Є. Гуцало).

Здебільшого превентивні висловлення використовують у деструктивній діяльності адресата, коли наявний якийсь психологічний дискомфорт і мають місце негативні переживання, спостерігається девальвація загальнолюдських цінностей та атолерантна поведінка. Здебільшого в таких випадках мовець висловлює застереження: 1) застереження для адресата, для його ж блага (– *Тільки ж дивись, не підлізь під трамвай* (В. Даниленко); – *Обережно вибирайтеся на дерево, бо недовго і впасти* (В. Барка); 2) застереження і для адресата мовлення, і для власних інтересів (– *Гляди: перепаде нам обом за лебедів* (М. Стельмах); – *Тільки гляди, не порви моїх останніх чобіт, не молоти ними, як ціпом, землю* (М. Стельмах); 3) застереження як настанова, як максима, правило для нормалізації суспільних та моральних правил і принципів (*Дивись, не забудь: Людиною будь!* (М. Слухачька); – *Лісом краще самому не ходити* (Є. Гуцало); – *Бійся людини лукавої* (В. Шевчук). Такі превентиви відображають цілеспрямований вплив на співрозмовника в процесі його нестандартної, ненормативної поведінки, аби скоригувати подальші дії, запобігти апатії та дискомфорту.

Перлокутивний ефект превентивних висловлень полягає в тому, щоб досягнути сталої відповідної поведінки з боку адресата мовлення і сформувати в нього імунітет до негативного впливу соціального середовища, стимулювати

співрозмовника дотримуватися загальноприйнятих норм і правил. Погоджувальні відповіді на застереження свідчать про добре налагоджений контакт між комунікантами й успішну реалізацію інтенції застереження: – *Е-е-е, Любо, краще не потикайтеся туди. Там говорять страшно тепер діється. – То я мабуть-таки пізніше до них завітаю* (М. Магіос); – *З Богом, діти! Не забувайте, що козака шабля стереже, та дивіться, щоб сидячих вас татари вхопили. – Батьку, спасибі за науку* (Є. Гуцало).

До маркерів вербалізації інтенції застереження належать предикати превентивної семантики:

– *гляди, глядіть*, напр.: – *Гляди ж – на патруля не напорись* (О. Гончар); – *Та глядіть, не мажте чобіт дьогтем, не мажте голови смердючою оливою, як будете свататись, бо за вас тутешні попівни ще й не підуть* (І. Нечуй-Левицький);

– *дивись, дивіться*, пор.: – *Дивись, братчику, щоб ти не впав в яку сітку* (Є. Ярошинська); – *Тримай їх, маленька, обома руками і дивись, щоб вони не попадали у воду і не потопились* (М. Вінграновський); – *Ото дивіться мені, – йдучи вранці в поле, сказала Ганка дітям, – не здумайте водитися з циганчатами* (Є. Гуцало);

– *стережись, стережіться*, напр.: *Стережися, сину, щоб не взяв такої, як Карпо* (І. Нечуй-Левицький); – *А ще стережись, щоб твоя бандура не забренькала, як балалайка* (Р. Іваничук); – *Стережіться, люди добрі, лихої години!* (Панас Мирний).

За спостереженнями автора, в біблійних текстах превентивні висловлення можуть реалізувати сакральну семантику, репрезентуючи духовні настанови й правила для християн, розкриваючи сенс людського життя: *Стережіться розчини фарисейської* (Луки 12:1); *Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі* (Матвія 6: 1–4); *Стережіться, брати, щоб ніхто з вас ніколи не відійшов від живого Бога і не розвинув у собі злого серця, в якому немає віри* (Євреїв 3:12). Такі застереження є доцільними й корисними, коли виникає байдужість, відчуття непотрібності, заздрість і ненависть, коли людина не розуміє сенсу свого існування. Як своєчасне виявлення та усунення несприятливих чинників і використовують такі сакральні превентиви священники чи проповідники для вдосконалення способу життєдіяльності людини.

Набувають фразеологізованих форм окличні конструкції на зразок – *Гляди мені!* (В. Барка),

– *Дивись мені!* (Є. Гуцало), які вияскравлюють інтенцію застереження, створюючи напружену атмосферу атолерантної комунікації, свідчать про девіантну поведінку адресата мовлення.

Інтенцію застереження вербалізують і стійкі фраземи *Бійся Бога, Не гніви Бога*, що містять апеляцію до вищих сил. Їх використовують для того, аби надати більшої переконливості висловленому застереженню, пор.: – *Тетяно! Тетяно! Бійся Бога, забори діти та йди де трохи з ними* (Н. Кобринська); – *Чоловіче, бійся Бога, не свари єї* (Є. Ярошинська); – *Дитино! Не гніви Бога милосердного, бо відверне свою ласку від нас* (Є. Ярошинська).

Превентивні висловлення з прислівником *обережно* увиразнюють перебіг діалогічного дискурсу й реалізують чітко спроектовану інтенцію мовця до адресата, зокрема вказівку йому поводитися стримано, обдуманно, передбачливо, не наражаючись на можливу небезпеку та неприємності, пор.:

– *Обережно, сину, життя не мотузок, його не доточиш, коли вже обірветься!* (Є. Гуцало); – *Обережно з словами. Не всяку правду годиться знати, бо є і гірка* (Є. Гуцало).

Превентивні висловлення, крім реалізації інтенції застереження, увиразнюють розгортання синкретичних ліній-тактик, передають взаємоперетин різних авторських намірів, їхню взаємозалежність, створюючи експресивність і відображаючи дифузний характер інтенцій. Наприклад:

– *застереження і погроза*: адресант попереджає співрозмовника про несприятливі наслідки певної діяльності й погрожує в разі недотримання його застереження заподіяти яке-небудь зло, попереджає про можливість або неминучість виникнення, настання чогось небезпечного та прикрого: – *Гляди ж мені, бо коли скажеш батькові – це заробиш! Я тебе навчу розуму! Я тебе навчу, як шануватися!* (Є. Гуцало); – *Дивись, ти, либонь, у мене доба-лакаєшся, – пробурчав Родіон, а за хвилину додав: – Начуватиметесь у мене. Рятуватиметесь, хто зможе, а хто не втече, пощади не матиме* (Є. Гуцало); – *І щоб не здибався більше зі мною... Бо я такий!* (Є. Гуцало);

– *застереження і наказ*: у такому разі тактику застереження ускладнює наказ, вимога, заборона, що загалом передбачає категоричність і настійливість мовця: – *Гляди, Амбросію, аби все було, як слід* (С. Воробкевич); – *Ти мені дивись не загубись ніде, щоб додому прийшов!* (Є. Гуцало); – *Дивись мені! Допомагай матері!* (Розм.);

– **застереження і порада**: мовець має на меті не тільки застерегти, а й порадити якусь корисну й раціональну дію: – *Ви дивіться, бабо, – кидає й своє слово Михалкова мати, – щоб вас на базарі сьогодні не обдурили, бо марних снів не буває* (Є. Гуцало);

– **застереження й обіцянка**: мовець попри своє застереження бере на себе зобов'язання зробити що-небудь для адресата, дає йому обіцянку, запевняє, подає надії на реалізацію обіцяного: – *Гляди ж: виконаєш все вчасно – поїдеш до Києва* (Розм.);

– **застереження і повчання**: висловлюючи застереження, мовець формує певні стереотипи поведінки, повчає, дає настанови співрозмовникові в тих або інших життєвих ситуаціях: – *Ти ж там бережи себе, синку, – чути голос старої. – Бо все можна купити, а здоров'я не купиш* (О. Гончар); – *Ти обережна будь, доню! Земля скрізь однакова й люди, а найкраще в рідному гнізді, де місце собі зігрів, – мовила баба Килина* (Є. Гуцало).

Семантику застереження вербалізують превентивні висловлення, головний член яких виражений наказовим способом дієслова (стверджувальної / заперечної форми), пор.: – *Говоріть потику, бо моя служниця можуть розсердитися* (М. Матіос); – *І не дивися спідлоба, не басуй, бо як спуцу штаненята, як візьму кропиву... То не захочеться тобі більше парубкувати!* (Є. Гуцало); або перформативом, напр.: – *Я не залякую, а застерігаю. Якби ви прихилилися до мого прохання та залишили малятка у нас, то всім було б легше* (В. Шкляр); *Тільки застерігаю: ніколи не згадуйте свого минулого, не варто* (Розм.).

Експресивний потенціал превентивних конструкцій реалізують й інші синтаксичні одиниці,

зокрема питальні висловлення (– *Ти хочеш, щоб він тебе вбив, як прийде?* (М. Матіос); складні синтаксичні конструкції з різними видами зв'язку, зокрема з підрядним як найбільш використовуваним у таких висловленнях (*Сього не кажи нікому, бо якби старі почули про се, то б на місці стали тобі ворогами* (О. Кобилянська); – *Але не здумай його дурити, бо коли його дурять, несамовитий стає* (В. Шевчук); – *Лиш у печеру не заглядай, бо там ніч стоїть, а дня в печері не буває ніколи* (Є. Гуцало).

Висновки і пропозиції. Змістовий обсяг превентивних конструкцій визначає їхнє місце в системі засобів вербалізації інтенцій застереження, що відображають прагнення мовця застерегти адресата мовлення від виконання певних дій, попередити про можливі негативні наслідки, запобігти розгортанню прикрої ситуації, уникнути конфлікту тощо. Використовуючи превентивне висловлення як репліку стимулу в діалогічному дискурсі, мовець здійснює цілеспрямований вплив на адресата мовлення для досягнення перлокутивного ефекту. В структурі таких конструкцій експлікуються превентивні предикати, перформативи, низка фразем, стереотипних моделей, які виявляють інтенцію застереження.

У процесі людської інтеракції, зважаючи на стосунки між комунікантами, атмосферу й тональність комунікації, толерантний чи атолерантний її перебіг, розгортаються синкретичні лінії-тактики, що репрезентують дифузні вияви інтенцій (застереження і наказ, застереження і погроза, застереження і повчання), систематизація і подальший аналіз яких слугуватиме предметом наступних наукових студій автора.

Список літератури:

1. Васильєва Г. О. Превентив у структурі українського розмовного дискурсу: комунікативна модель і засоби вираження : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Донецьк, 2010. 21 с.
2. Вежбицка А. Речевые акты. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. 16: Лингвистическая прагматика. Москва : Прогресс, 1985. С. 251–275.
3. Дрінко Г. Г. Спонукальні конструкції в англійській та українській мовах : автореф. дис. на здобуття канд. філол. наук: спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство». Донецьк, 2005. 19 с.
4. Дяків Х. Мовленнєвий жанр «застереження» в аспекті міжкультурної комунікації. *Мовленнєві жанри в міжкультурній комунікації* : монографія. Львів : ПАІС, 2010. 280 с.
5. Загнітко 2001: Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2001. 662 с.
6. Куравська Н. Семантика превентиву та засоби його вираження в сучасній українській мові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. Острог : «Острозька академія», 2016. Вип. 60. С. 175–178.

7. Мясоєдова С. В. Категорія спонування і її вираження в непрямих висловленнях сучасної української мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Харків, 2001. 19 с.
8. Храковский В. С. Повелительность. *Теория функциональной грамматики. Модальность*. Ленинград : Наука, 1990. С. 185–238.
9. Шабат-Савка С. Т. Функційно-змістовий діапазон і засоби вербалізації інтенцій сугестивного спонування. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*: Серія Філологія. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2015. Т. 18. № 2. С. 203–210.
10. Шахматов А. А. Синтаксис русского языка. Ленинград : Учпедгиз, 1941. 620 с.
11. Швидка Н. В. Імперативні речення в сучасній українській мові: семантика, засоби вираження спонукальності функції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Харків, 1998. 20 с.
12. Шмелев Д. Н. Проблемы семантического анализа лексики. Москва : Наука, 1973. 278 с.

Shabat-Savka S. T. PREVENTIVE STATEMENT AS A SYNTACTIC MEANS OF VERBALIZATION OF INTENTIONS OF CAUTION

The article analyzes preventive statements as the most relevant syntactic constructions for verbalizing the intention of caution – an important communicative attitude that reflects the speaker's desire to warn the addressee from performing certain actions, to warn of possible negative consequences, to stop an unpleasant situation, to avoid conflict, and the like. It is noted that preventive statements serve as stimulus utterances in the dialogical discourse, which allows the speaker as the main subject of communication to carry out targeted influence on the hearer through preventive predicates, performatives, phrasemes, stereotypical models that emphasize the intention of caution.

The logical conclusion is that that preventive statements verbalize a suggestive volition, a characteristic of which is the equality of the communicators' position: on the one hand, the addressee, whose higher social or role standing (father; mother; teacher; priest, etc.) means the right to warn; on the other hand, the addressee, whose actions, in the context of the examined factual material, mainly exhibit unbalanced, if not deviant behavior.

At the same time, the perlocutionary effect of preventive statements is, first and foremost, to achieve an appropriately stable behavior on the part of the addressee and to stimulate him / her to adhere to generally accepted rules. In the process of human interaction, taking into account the relationship between communicators, the atmosphere and tonality of communication, its tolerant or atolerant course, syncretic lines of tactics are developed that represent the expressive-emotional, diffuse nature of intentions (caution and threat, caution and order, caution and admonition, etc.)

Key words: *communicative intention, preventive utterance, intention of caution, dialogue, speaker, addressee, speaker-addressee continuum, syntax, syncretism, discourse.*